

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นรากฐานที่สำคัญอย่างหนึ่งในการพัฒนาประเทศ เพื่อให้เกิดความเจริญก้าวหน้า และการที่จะศึกษาว่าสังคมใดได้พัฒนาก้าวหน้าไปมากน้อยเพียงใด ปัจจัยหนึ่งที่สามารถนำมาประกอบการพิจารณา คือระดับการศึกษาของประชาชน ซึ่งพบว่ามีความสัมพันธ์ในทางที่เป็นเหตุและผลกับการพัฒนาสังคม ดังนั้นการจัดการศึกษาให้กับเด็ก เยาวชน และประชาชนเป็นสิ่งสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาสังคม ซึ่งจอห์น ดิวอี้ (John dewey อ้างใน ถาวร ชูปวา, 2536) กล่าวว่า การศึกษาเป็นกระบวนการขั้นพื้นฐานในการที่ทำให้สังคมก้าวหน้าไปได้ สถานศึกษาจึงเป็นองค์ประกอบสำคัญในการจัดการศึกษา เพราะสถานศึกษาเป็นสถานที่ฝึกอบรมทั้งด้านความรู้ ความคิด ศิลปวิทยาการ ความประพฤติ และความเป็นมนุษย์ สถานศึกษายังช่วยให้เด็กและเยาวชนมีความเจริญเติบโตทั้งทางกาย ทางสติปัญญา ทางอารมณ์หรือจิตใจ และทางสังคมเพื่อให้เป็นพลเมืองดีมีประโยชน์สำหรับพัฒนาสังคมและประเทศชาติ. สอดคล้องกับความต้องการ ความถนัด ความสามารถ และความสนใจของผู้เรียน เพื่อให้แต่ละบุคคลรู้จัก และเข้าใจตนเอง สามารถเลือกอาชีพที่เหมาะสม และเป็นประโยชน์ทั้งต่อตนเอง และสังคมได้ นักจิตวิทยาเชื่อว่า สภาพแวดล้อมหรือสิ่งแวดล้อมทางสังคมมีอิทธิพลต่อพฤติกรรม และบุคลิกภาพของบุคคลเป็นอย่างมาก (Kell, 1966 อ้างใน สมชาย เจนพานิช, 2542) เป็นผลให้บุคคล องค์กร สถาบันทางการศึกษาและสถาบันทางสังคมต่างๆ ได้พยายามจัดและกำหนดสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมเพื่อช่วยส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของบุคคลให้มีพฤติกรรมที่เหมาะสมตรงตามเป้าหมายของสังคม

สถานศึกษาจึงเป็นแหล่งพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีประสิทธิภาพ และยกระดับคุณภาพชีวิตของบุคคลในสังคมให้สูงขึ้นการที่จะพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้ได้มีประสิทธิภาพเพียงใดนั้นย่อมขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพในการจัดการศึกษา โดยเฉพาะการศึกษาในด้านอาชีวศึกษา ซึ่งถือว่าเป็นการจัดการศึกษาที่สำคัญต่อการพัฒนาประเทศชาติ เพราะเป็นการผลิตกำลังคนในสาขาวิชาชีพ ซึ่งเป็นกำลังสำคัญที่จะพัฒนาเศรษฐกิจของชาติให้เจริญก้าวหน้า การที่จะจัดการศึกษาในด้านอาชีวศึกษาให้ได้ผลอย่างมีประสิทธิภาพ และบรรลุตามวัตถุประสงค์ของแผนการศึกษาแห่งชาตินั้น

จำเป็นจะต้องอาศัยองค์ประกอบหลาย ๆ ประการ และองค์ประกอบสำคัญประการหนึ่ง ได้แก่ องค์ประกอบด้านสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา เพราะสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษามีอิทธิพลต่อความเป็นอยู่ตลอดจนพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของนักศึกษา และสิ่งแวดล้อมยังมีอิทธิพลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ สามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนได้ (วิจิตร สีนสิริ, 2521 อ้างใน ถาวร ชูปวา, 2536) สิ่งแวดล้อมของสถานศึกษามีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ทางวิชาการของนักเรียน นักศึกษา และรัฐบาลก็ได้ตระหนักถึงความจำเป็นและความสำคัญของสิ่งแวดล้อมจึงได้กำหนดไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 ในวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อให้การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดความสมดุลทั้งในด้านระบบนิเวศ และสภาพแวดล้อม โดยใช้การร่วมมือหลายฝ่าย เพื่อให้ประชาชนและชุมชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมมากขึ้น ในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและดูแลรักษาสภาพแวดล้อมในท้องถิ่นของตนเอง ด้วยการสนับสนุนจากภาครัฐ นักวิชาการ องค์กรพัฒนาชาติเอกชนและองค์กรธุรกิจ

กระทรวงศึกษาธิการได้ตระหนักและเล็งเห็นความสำคัญในการช่วยกันอนุรักษ์พัฒนาสิ่งแวดล้อมจึงได้กำหนดนโยบายการปฏิรูปการศึกษาเป็นการเร่งด่วน ให้สถานศึกษาจัดบรรยากาศสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนให้สะอาด สวยงาม ร่มรื่น ให้นักศึกษาเรียนรู้จากสภาพจริงของธรรมชาติให้มากที่สุด นอกจากนั้นกระทรวงศึกษาธิการยังได้ประกาศบัญญัติ 10 ประการ (โรงเรียนในอุดมคติ) ให้สถานศึกษาถือเป็นแนวทางดำเนินการ โดยเฉพาะเกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาได้ระบุไว้ในข้อที่ 2, 3 และ 8 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2539 อ้างใน สมชาย เจนพานิช, 2542) ดังนี้ คือ ให้มีบรรยากาศ และสิ่งแวดล้อมของโรงเรียน หรือสถานศึกษาที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้นักเรียนได้เรียนอย่างมีความสุข มุ่งเน้นการเรียนการสอนตามธรรมชาติ โดยให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติจริง และปลูกฝังเรื่องความสะอาด ความมีวินัย เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีความรักสามัคคี รวมทั้งการจัดให้โรงเรียนมีความร่มรื่น มีต้นไม้ แหล่งน้ำ บ่อน้ำ ไร่ฟืน ไร่ล้มภาวะ และเป็นโรงเรียนที่มีความพร้อม มีห้องสมุด ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องทดลอง ห้องปฏิบัติการ ตลอดจนสนามกีฬา ครบครัน และการส่งเสริมให้กลุ่มบุคคลหรือชุมชนได้มีส่วนร่วมในการแสวงหาทรัพยากรเพื่อสนับสนุนการบริหาร การจัดการของสถานศึกษา

ดังนั้นจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่สถานศึกษาทุกแห่งจะต้องดำเนินการพัฒนาและจัดการสิ่งแวดล้อมของสถานศึกษาให้มีบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนการสอนให้มากที่สุด และทำให้นักศึกษาเกิดความพึงพอใจมากที่สุด

วิทยาลัยเทคนิคเชียงใหม่ ตั้งอยู่ที่เลขที่ 9 ถนนเวียงแก้ว ตำบลศรีภูมิ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ เป็นสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

มีเนื้อที่ 17 ไร่ 1 งาน 47 ตารางวา จัดตั้งและเปิดทำการสอนครั้งแรกในปี พ.ศ. 2480 ชื่อโรงเรียนช่างไม้เชียงใหม่ เปิดสอนหลักสูตรวิชาชีพช่างไม้เบื้องต้น ปีการศึกษา 2496 เปลี่ยนชื่อเป็น “โรงเรียนการช่างเชียงใหม่” รับนักเรียนสำเร็จชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เข้าเรียนหลักสูตร 3 ปี ในปีการศึกษา 2516 เปลี่ยนชื่อเป็น “โรงเรียนเทคนิคเชียงใหม่” ปีการศึกษา 2522 ยกฐานะขึ้นเป็นวิทยาลัยเทคนิคเชียงใหม่ จนถึงปัจจุบัน และเปิดสอนสาขาช่างอุตสาหกรรม ได้แก่ ช่างยนต์ ช่างกลโรงงาน ช่างเชื่อมโลหะ ช่างไฟฟ้ากำลัง ช่างอิเล็กทรอนิกส์ ช่างก่อสร้าง และช่างสถาปัตยกรรม ในปี พ.ศ. 2526 ได้รับคัดเลือกให้เป็นสถานศึกษาดีเด่น กรมอาชีวศึกษา ระดับประเทศ และในปี พ.ศ. 2536 ได้รับรางวัลสถานศึกษาดีเด่นรางวัลพระราชทานสถานศึกษาระดับอุดมศึกษา พอในปีการศึกษา 2545 ได้ร่วมกับวิทยาลัยต่าง ๆ สังกัดกรมอาชีวศึกษา ในจังหวัดเชียงใหม่ ถ้าพูน และแม่ฮ่องสอน จัดตั้งเป็นสถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ 1 สภาพชุมชน : ชุมชนโดยรอบวิทยาลัยเทคนิคเชียงใหม่เป็นชุมชนเมือง ประชาชนในชุมชนประกอบอาชีพทางด้านธุรกิจค้าขายเป็นส่วนใหญ่ มีร้านค้า บริษัท สถานศึกษา สถานที่ราชการไม่ห่างไกลกันนัก ทำให้วิทยาลัยเทคนิคเชียงใหม่มีสภาพแวดล้อมเป็นแบบสังคมเมือง

ปัจจุบันวิทยาลัยเทคนิคเชียงใหม่ เปิดสอนสาขาช่างอุตสาหกรรม หลักสูตรระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และหลักสูตรระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) มีนักศึกษา 4,000 คน แบ่งเป็นระดับ ปวช. จำนวน 2,251 คน และ ปวส. จำนวน 1,749 คน ซึ่งในปีการศึกษา 2546 ได้ประสบปัญหานักศึกษาทั้งระดับ ปวช. และ ปวส. พ้นสภาพจากการเป็นนักศึกษาตามระเบียบเนื่องจากผลการเรียนไม่ถึงเกณฑ์ตามที่ระเบียบกำหนด สาเหตุส่วนใหญ่มาจากช่วงพักนักศึกษามักจะไม่ค่อยอยู่ในวิทยาลัยฯ จะออกไปนอกบริเวณวิทยาลัยฯ เช่น สวนสาธารณะ ห้างสรรพสินค้า ร้านเกม ร้านบริการอินเทอร์เน็ต และบริเวณด้านหน้า และด้านข้างอนุสาวรีย์สามกษัตริย์ เป็นต้น (ข้อมูล : งานปกครอง) ทำให้นักศึกษาขาดเรียนและไม่มีสิทธิ์สอบในหลาย ๆ วิชา ในส่วนของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ที่จบการศึกษาแล้วสมัครเรียนต่อที่เดิมประมาณ 20 % ส่วนมากนักศึกษาจะไปศึกษาต่อระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ที่สถานศึกษาอื่น (ที่มา : งานทะเบียน และงานแนะแนว) และในการจัดการสิ่งแวดล้อมด้านต่าง ๆ วิทยาลัยไม่ได้มีการสำรวจหรือให้แสดงข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อม ซึ่งถ้าหากมีการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ไม่เหมาะสม อาจจะเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดปัญหาดังกล่าวข้างต้น ดังนั้นจึงทำให้ผู้ศึกษาสนใจที่จะศึกษาความพึงพอใจและความคาดหวังของนักศึกษาต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมของวิทยาลัยเทคนิคเชียงใหม่ 3 ด้าน คือ ด้านสิ่งแวดล้อมด้านกายภาพ ด้านบรรยากาศด้านวิชาการ และด้านบรรยากาศด้านการบริหารและการจัดการ โดยที่ผู้ศึกษาได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้ว จึงได้เลือกแนวคิดการจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา ของ ลออ จงอยู่

(2537) (อ้างใน ศักดิ์สิทธิ์ ศักดิ์โสภิน, 2543) มาทำการศึกษา 3 ด้าน คือ ด้านสิ่งแวดล้อมด้าน ภายภาพ ด้านบรรยากาศด้านวิชาการ และด้านบรรยากาศด้านการบริหารและการจัดการ และจะนำ ผลการศึกษา ตลอดจนประมวลข้อเสนอแนะจากการศึกษาค้นคว้า เสนอผู้บริหารสถานศึกษา สำหรับเป็นแนวทางกำหนดแผนกลยุทธ์ในการจัดการสิ่งแวดล้อมของวิทยาลัยเทคนิคเชียงใหม่ ให้ เหมาะสมเอื้อต่อการเรียนรู้และพัฒนาการทุกด้านของนักศึกษา และพัฒนาสถานศึกษาต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมของวิทยาลัยเทคนิค เชียงใหม่
2. เพื่อศึกษาความคาดหวังของนักศึกษาต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมของวิทยาลัยเทคนิค เชียงใหม่
3. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความพึงพอใจและความคาดหวังต่อการจัดการสิ่งแวดล้อม ของวิทยาลัยเทคนิคเชียงใหม่ ระหว่างนักศึกษาที่เรียนระดับการศึกษาต่างกัน และแผนกช่างต่างกัน
4. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะของนักศึกษาต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมของวิทยาลัยเทคนิค เชียงใหม่

1.3 สมมติฐานของการศึกษา

1. นักศึกษาที่เรียนอยู่ระดับการศึกษาต่างกันมีความพึงพอใจและความคาดหวังต่อการ จัดการสิ่งแวดล้อมของวิทยาลัยเทคนิคเชียงใหม่ต่างกัน
2. นักศึกษาที่เรียนอยู่แผนกช่างต่างกันมีความพึงพอใจและความคาดหวังต่อการจัดการ สิ่งแวดล้อมของวิทยาลัยเทคนิคเชียงใหม่ต่างกัน

1.4 ขอบเขตของการศึกษา

1.4.1 ขอบเขตของพื้นที่ศึกษา

การศึกษานี้จะดำเนินการศึกษาในพื้นที่วิทยาลัยเทคนิคเชียงใหม่ ถนนเวียงแก้ว ตำบลศรีภูมิ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ มีเนื้อที่ 17 ไร่ 1 งาน 47 ตารางวา

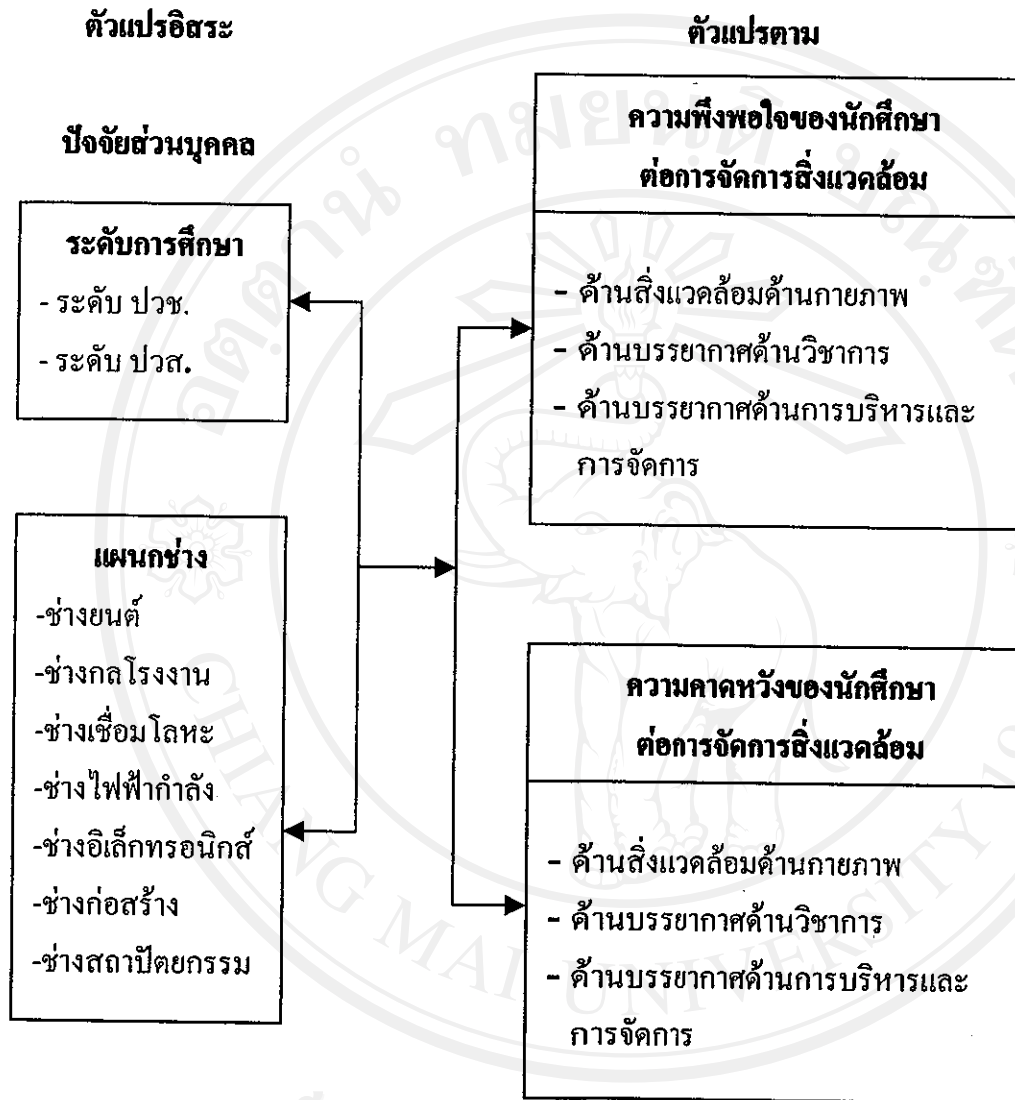
1.4.2 ขอบเขตเนื้อหา

- 1) ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมของวิทยาลัยเทคนิค เชียงใหม่ แบ่งเป็น 3 ด้าน ได้แก่ การจัดการสิ่งแวดล้อมด้านสิ่งแวดล้อมด้านกายภาพ ด้านบรรยากาศด้านวิชาการ และด้านบรรยากาศด้านการบริหารและการจัดการ
- 2) ความคาดหวังของนักศึกษาต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมของวิทยาลัยเทคนิค เชียงใหม่แบ่งเป็น 3 ด้าน ได้แก่ การจัดการสิ่งแวดล้อมด้านสิ่งแวดล้อมด้านกายภาพ ด้านบรรยากาศด้านวิชาการ และด้านบรรยากาศด้านการบริหารและการจัดการ
- 3) เปรียบเทียบความพึงพอใจและความคาดหวังต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมของ นักศึกษาที่เรียนระดับการศึกษาต่างกัน และแผนกช่างต่างกัน
- 4) ข้อเสนอแนะของนักศึกษาต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมของวิทยาลัยเทคนิค เชียงใหม่ ประกอบด้วย ข้อเสนอแนะ 3 ด้าน ได้แก่ การจัดการสิ่งแวดล้อมด้านสิ่งแวดล้อมด้าน กายภาพ ด้านบรรยากาศด้านวิชาการ และด้านบรรยากาศด้านการบริหารและการจัดการ

1.4.3 ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาที่มีสถานภาพเป็นนักศึกษา วิทยาลัยเทคนิคเชียงใหม่ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นสูง (ปวส.) แผนกช่างยนต์ แผนกช่างกลโรงงาน แผนกช่างเชื่อมโลหะ แผนกช่างไฟฟ้ากำลัง แผนกช่างอิเล็กทรอนิกส์ แผนกช่างก่อสร้าง และแผนกช่างสถาปัตยกรรม ปีการศึกษา 2547 จำนวน 4,000 คน

1.5 ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

แผนภูมิที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการศึกษา

1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ

นักศึกษา หมายถึง ผู้ที่มีสถานภาพเป็นนักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคเชียงใหม่ ปีการศึกษา 2547 ทั้งระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ทุกระดับการศึกษา ทุกแผนกช่าง

ระดับการศึกษา หมายถึง ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)

แผนกช่าง หมายถึง แผนกช่างยนต์ แผนกช่างกลโรงงาน แผนกช่างเชื่อมโลหะ แผนกช่างไฟฟ้ากำลัง แผนกช่างอิเล็กทรอนิกส์ แผนกช่างก่อสร้าง และแผนกช่างสถาปัตยกรรม

ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกชอบ ประทับใจ ในทางบวกของนักศึกษาต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมของวิทยาลัยเทคนิคเชียงใหม่ ที่เป็นไปตามความประสงค์หรือความต้องการจะให้เป็นและเกิดความสมดุลระหว่างความต้องการของนักศึกษากับการได้รับการตอบสนอง

ความคาดหวัง หมายถึง การคาดหมายไว้ การนึกไว้ หรือการคาดการณ์ไว้ก่อนที่จะประสบพบเห็น หรือขณะอยู่ในสถานการณ์หรือความต้องการที่จะให้เป็นไปตามความต้องการ หรือความปรารถนาในขณะนั้นของนักศึกษาต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมของวิทยาลัยเทคนิคเชียงใหม่

สิ่งแวดล้อม หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับนักศึกษา และวิทยาลัยเทคนิคเชียงใหม่ ทั้งที่เป็นสิ่งแวดล้อมด้านสิ่งแวดล้อมด้านกายภาพ ด้านบรรยากาศด้านวิชาการ ด้านบรรยากาศด้านการบริหารและการจัดการ

การจัดการสิ่งแวดล้อม หมายถึง กระบวนการดำเนินการ การวางแผน การจัดการ การบริหาร การจัดระบบ การออกแบบ และการบำรุงรักษา โดยผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องในสิ่งแวดล้อมของวิทยาลัยเทคนิคเชียงใหม่ในด้านสิ่งแวดล้อมด้านกายภาพ ด้านบรรยากาศด้านวิชาการ และด้านบรรยากาศด้านการบริหารและการจัดการ

ด้านสิ่งแวดล้อมด้านกายภาพ หมายถึง สิ่งแวดล้อมที่สามารถมองเห็นได้ เช่น โต๊ะ เก้าอี้ อาคารเรียน โรงอาหาร ห้องน้ำห้องส้วม ถึงขยะ ที่จอดรถ สนามกีฬาและอุปกรณ์กีฬา ต้นไม้ ห้องสมุด ห้องคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต ฯลฯ

ด้านบรรยากาศด้านวิชาการ หมายถึง การจัดการเรียน การสอน ทั้งในและนอกอาคารเรียน ตลอดจนการจัดวัสดุ อุปกรณ์ต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้นักศึกษาได้รับความรู้ และประสบการณ์ให้มากที่สุด

ด้านบรรยากาศด้านการบริหารและการจัดการ หมายถึง การบริหาร และการจัดการสิ่งแวดล้อมทั้งด้านกายภาพ ด้านวิชาการ และด้านอื่น ๆ โดยผู้บริหารหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง ที่นักศึกษาสามารถรับรู้ได้ และสามารถแสดงข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะได้